

Kansalaisaloitteen otsikko

Sähkön hinta kuriin

Aloitteen päiväys

22.8.2022

Aloitteen muoto

Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä

Aloitteen sisältö

Eduskunnan on selvitettävä kiireellisellä aikataululla mahdollisuudet säätää laki hintakaton käyttöönotosta sähkön hinnoittelussa. Tavoitteena on laki, joka hinnoittelumekanismiin avulla turvaa kansalaisille ja elinkeinoelämälle kohtuuhintaisen sähköenergian saannin myös poikkeusoloissa.

Perustelut

Taustaa

Suomen sähköistymistä edistivät aikanaan paikalliset kuntien tai valtion omistamat voimayhtiöt, jotka omistivat myös sähköverkot. Tällaiset kunnan tai kuntien omistamat voima- ja verkkoyhtiöt on käytännössä myyty isoille toimijoille, mikä näkyy sähköenergian hinnassa ja sähkön siirtohinnoissa. Myös kunnalliseen omistukseen jääneet sähköverkot ovat nostaneet hintojaan ”markkinoiden mukaan”.

Sähköenergia on yhteiskuntamme yksi peruspilari, jota tarvitsevat kaikki. Yhteiskunta ei toimi ilman sähköenergiaa, kodit jäävät kylmiksi ja elektroniikka ei toimi, jos sähkölaskua ei pysty maksamaan. Nykyisessä markkinaehtoisuuteen eli pörssihintoihin perustuvassa järjestelmässä on vallalla tilanne, jossa sähkön tuottajalla on oikeus hinnoittaa sähkö huutokaupan mukaan. Markkinaehtoinen hinnan muodostuminen on johtanut tilanteisiin, joissa osa kansalaisista, yrityksistä ja maataloista on joutunut ongelmiin sähkölaskunsa kanssa. Käsillä oleva, Venäjän hyökkäyssodasta seurannut energiakriisi on vaikeuttanut jo ennestään vaikeaa tilannetta merkittävästi. On siirryttävä aikaan, jossa valtio säätelee elintärkeitä sähkömarkkinoita ja hillitsee voiton tavoittelua, jotta sähkön hinta pysyy kansalaisille kohtuullisena ja sähkö kaikkien saatavissa tulotasosta ja maailmantilanteesta riippumatta.

Kalliista sähköstä maksetaan kahteen kertaan

Markkinaehtoinen, sähköpörssiin perustuva sähköenergian hinnanmuodostus ei ole

kansalaisen tai yhteiskunnan näkökulmasta toimiva pitkällä aikavälillä. Sähköenergian hinnan nousu vaikuttaa kaikkiin, mutta pienituloiset ja vähävaraiset kärsivät eniten. Julkinen sektori, eli veronmaksaja, maksaa sähköyhtiöiden pääomasijoittajien voitot - joita kerryttävät myös kuntien omistamien julkisten palvelukiinteistöjen suuret sähkölaskut. Kuluttajien ja elinkeinoelämän kannalta vakaa ja kohtuullinen sähköenergian hinta on kiistaton etu, joka luo vakautta yhteiskuntaan sekä yksityiseen ja julkiseen talouteen.

Kansainvälisiä sääntelymalleja

Esimerkiksi Espanjan ja Portugalin hallitukset ovat asettaneet katon sähkön hinnoitteluun. Norjassa on hintakatto tietyille kulutukselle, jonka yli menevästä osasta maksetaan markkinahintaa. Norjassa käytössä oleva järjestely rohkaisee myös sähkön säästämiseen, mikä on ympäristönäkökulmasta perusteltua.

Hinnoittelukuri turvaa sodassa ja rauhassa

Tähän saakka valtio on osallistunut sähkömarkkinoihin lähinnä omistajapolitiikalla. Valtion sääntelijäroolia on vahvistettava. Tarvitsemme uuden lain, jonka nojalla valtio voi asettaa sähkön hinnalle katon. Hintakatto on hyvä asettaa vallitsevaksi olotilaksi niin vakaampina kuin huoltovarmuusnäkökulmasta kriisien aikana, kun paine energian hintojen korottamiseen on suuri.

Vastuuhenkilöt

Joona Mielonen

Olli Kohonen

Hilkka Haaga

Heidi Hietalahti

Jouni Jussinniemi

Joonas Jormalainen

Mikko Kähkönen